

Інноваційна політика регіону має бути результатом глибокого дослідження ринку, постійного його моніторингу, повинна опиратися на сучасні науково-технічні досягнення та ефективне використання інтелектуального й творчого потенціалу. "Водночас в Україні залишається значний нерелізований потенціал внутрішнього інвестування. Для того, щоб мобілізувати ці ресурси в першу чергу необхідно зацікавити громадянина інвестувати у майбутнє. Уряд має для цього всі необхідні механізми", – запевнив В. Янукович. Президент додав, що з огляду на це, 2011 р. має стати періодом побудови нової нормативно-правової бази захисту прав та інтересів інвесторів, впровадження сучасних механізмів промислової політики та надання державної підтримки високотехнологічним підприємствам та секторам економіки.

Прямі іноземні інвестиції можуть у повному обсязі задовольнити потреби інноваційно-технологічного розвитку. Тому уряд України повинен сприяти реалізації інвестування іноземних коштів в інноваційні проекти і виробництва та під час освоєння ринків збуту національної продукції. Спільне фінансування інвестиційних проектів вітчизняними та зарубіжними інвесторами можливе в процесі створення авторитетних інвестиційних центрів чи консалтингових фірм, які надаватимуть достовірну інформацію про можливі інвестиційні об'єкти, правові та економічні умови співробітництва. Отож, Україна обрала правильний шлях повноцінної інтеграції в глобальну інноваційну сферу, головне, щоб вистачило сил впровадити все у сьогоденну дійсність економічного життя країни.

Висновки. В Україні створено оптимальні умови для розвитку інновацій та залучення до них інвестицій, а саме:

- проводяться успішні наукові дослідження в перспективних напрямках;
- наявний висококваліфікований персонал та освітній базис для вдосконалення підготовки фахівців у пріоритетних галузях;
- економічно вигідне розташування виробництва з точки зору "ціна-якість" (відносно дешева та продуктивна робоча сила і багата сировинна база);
- інфраструктура, що швидко розвивається.

На поточному етапі, незважаючи на позитивну тенденцію розвитку інноваційної сфери в Україні, існують проблеми, які перешкоджають її потенційній реалізації. Дедалі актуальнішими вони стають з плином часу; наприклад, у Львівській області темп зростання обсягу прямих іноземних інвестицій у % до обсягів на початок року в 2009 р. становив 123,4 %, протягом наступного року цей показник змінився і становив 105,7 %. Одна з найгостріших – недосконалість застарілого чи нецільового законодавства, що своєю чергою актуалізує проблему пошуку й отримання іноземних фінансових інвестицій. Тому доцільним є побудова політики інноваційного інвестування на принципі концентрації ресурсів на пріоритетних напрямках економічного розвитку.

Література

1. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 16.01.2003 р., № 433-IV // Голос України. – 2003. – № 28 (3028).
2. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика : навч. посібн. / Л.М. Борщ, С.В. Герасимова. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 685 с.

3. Павленко І.А. Інноваційне підприємство у трансформаційній економіці України : монографія / І.А. Павленко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2007. – 248 с.
4. Карпунь І.Н. Державна інвестиційна політика та механізм її реалізації : монографія / І.Н. Карпунь. – Л. : Изд-во "Мерси", 2011. – 573 с.
5. Череп А.В. Инвестознaвствo : навч. посібн. / А.В. Череп. – К. : Вид-во "Кондор", 2006. – 398 с.

Яблонская А.В. Роль международных инвестиций в экономических процессах

Международные инвестиции – самый эффективный инструмент роста конкурентоспособности экономики Украины на мировом рынке. Высокоразвитые страны мира сумели достичь такого уровня социально-экономического развития благодаря ускоренному инвестированию своей экономики. Выбраны именно иностранные инвестиции, поскольку внутренних долгосрочных и доступных инвестиций недостаточно, чтобы удовлетворить потребности всех участников рынка.

Yavlonska A.V. Role of international investment in the economic process

International investments – the most effective instrument of growth of economy of Ukraine's competitiveness on world markets. Highly developed countries have managed to achieve the level of socio-economic development through the accelerated investment of its economy. Chosen because it is foreign investment and domestic long-term investments not available to meet the needs of all market participants.

УДК 339.747:33

Магістр О.Б. Яким; доц. І.Р. Боднар – Львівська КА

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Досліджено проблеми виникнення світової фінансової кризи у країнах Східної Європи. Внаслідок останньої фінансової кризи очікується спад виробництва у країнах Східної Європи на рівні менше 5 %. Найбільш вдалим виходом з кризи є політика країн Польщі та Словаччини.

Ключові слова: криза, світова фінансова криза, Східна Європа.

Актуальність теми. Проблеми економічного зростання особливо актуально постали перед людством у XX ст., але це не означає, що вони нікого не хвилювали раніше. Уперше про економічне зростання заговорили меркантилісти, а більш-менш предметно цю проблему порушив фізіократ Ф. Кене. Протягом останніх десятиліть однією з найважливіших довгострокових цілей економічної політики уряду будь-якої країни є стимулювання економічного зростання, підтримка його темпів на стабільному та оптимальному рівні. Усе це вимагає чіткого уявлення про економічне зростання, фактори його стимулювання і стримування. Рецесія, яка почалась наприкінці 2007 р. у США як звичайний економічний нетривалий спад після несподіваного банкрутства банку Lehman Brothers у 2008 р. набула глобальних масштабів. За багатьма параметрами вона стала найбільш серйозною з часів Великої депресії. Масштабна глобальна економічна фінансова криза була зумовлена диспропорціями, що нагромадилися в останні роки у світовій економіці, недоліками в інституціональній сфері (насамперед у регулюванні й нагляді), посиленням конкуренції й взаємозалежності країн внаслідок прискорення процесів глобалізації. Для української економіки криза також виявилася дуже важкою: різко

знизилися обсяги виробництва, зовнішньої торгівлі, міжнародних резервів; зросло безробіття, особливо в моно містах, які створені навколо великих підприємств.

Мета дослідження. Важливість цієї проблеми обумовлює дослідження передумов та особливостей виникнення світової фінансової кризи у країнах Східної Європи.

Виклад основного матеріалу. Дослідженнями питань економічного зростання, кризових явищ в економіці як соціально-економічної категорії займалися такі українські вчені, як: Н.Л. Любченко [1], Штангерт А.М., Копилук О.І. [2], Л.О. Лігоненко [3], Іванюта С.М. [4]. Особливе місце в розробці теорії циклічності належить російському ученому Н.Д. Кондратьєву. Варто згадати і про так звані цикли С. Кузнеца (американського економіста). Визначальна роль нерівномірності капіталовкладень в інтенсивності циклічних коливань покладена в основу побудови моделі економічного циклу. Представники неокейнсіанського напрямку в економічній науці (П. Самуельсон, Е. Хансен, Дж. Хікс, Е. Домар, Р. Харрод), визнаючи ключове значення споживчого й інвестиційного попиту в утворенні циклу, вважають, що на циклічні коливання більшою мірою впливають капіталовкладення і меншою мірою – споживання [5]. Як не дивно, але саме в періоди депресії економіка найбільш сприйнятлива до інновацій. Депресія примушує шукати можливості для виживання, а інноваційний процес може їх надати. Вперше цей факт встановив німецький дослідник Р. Менш.

На поточний момент не існує єдиного визначення світової фінансової системи. Наприклад, Л.Н. Красавіна вважає, що "світові валютні, кредитні, фінансові і страхові ринки є специфічною сферою ринкових відносин, де об'єктом операції служить грошовий капітал" [6]. Об'єктивна основа розвитку світових валютних, кредитних, фінансових ринків – це "закономірності кругообігу функціонуючого капіталу". Капітали на одних ділянках, що тимчасово звільняються, перетікають на ті ділянки, де виникає відповідний попит. Бездіяльність капіталу суперечить його природі і законам ринкової економіки. На рівні всесвітнього господарства цю суперечність вирішують світові валютні, кредитні і фінансові ринки.

2009 р. європейські ринки, що розвиваються, зазнали найбільш різкого падіння виробництва з часів "перехідного спаду", який відбувся після краху соціалістичного блоку. За результатами року очікується, що п'ять країн постраждають від зниження ВВП, яке буде обчислюватися двозначною цифрою. Проблемні заборгованості за кредитами в банківському секторі та безробіття також продовжують зростати в багатьох країнах. Хоча Східна Європа є регіоном, який найбільше постраждав від кризи, вона загалом уникла обвалу валюти, систематичних банкрутств банків і різкої інфляції, що було характерним для попередніх криз. Особливо це актуально, враховуючи, якою мірою глибоко інтегровані ці країни у світову економіку.

Східніші перехідні країни, з багатими природними ресурсами, такі як Росія і Казахстан, стикнулися з ще більшими проблемами. Як і фінансово інтегровані країни Східної Європи, країни, багаті ресурсами, були змушені

справлятися зі швидким припливом іноземної валюти. Але цей приплив капіталу не сприяв організаційному зміцненню. У деяких сферах діяльності, особливо таких, як макроекономічний менеджмент, задіяний у збиранні та використанні стабілізаційних фондів, перехідні країни з багатими ресурсами спрацювали досить добре. Але вища мета – диверсифікація та відповідне поліпшення економічних, політичних інститутів, а також бізнес клімату – виявилася недосяжною [7].

Останні показники реальної економіки підтверджують той факт, що, незважаючи на загальну складну ситуацію, стан економіки є не настільки катастрофічним, як очікувалося раніше. Аналітики ErsteGroup спостерігають зміни в реальній економіці, аналогічні до змін на фінансових ринках, де панічні настрої сприяли масштабному спаду. На фондових ринках аналітики також чекають періоду стабілізації, після того, як на ринок перестане впливати коректування оцінок ризиків, а також оптимізм, пов'язаний з першими ознаками поліпшення фундаментальних показників. У табл. наведено основні макроекономічні показники країн Східної Європи у 2008-2009 рр. [8].

Табл. Основні макроекономічні показники країн Східної Європи 2008-2009 рр.

Країна	Ріст ВВП, %		ВВП на душу населення, дол. США		Ріст інфляції, %		Зовнішньоторговельний баланс, % від ВВП	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Чехія	2,7	-4,3	20760	18194	3,61	0,63	-3,08	-2,15
Естонія	-3,5	-14,0	17532	13509	6,98	-1,51	-9,32	1,95
Угорщина	0,6	-6,7	15523	12386	3,5	6,1	-8,4	-2,95
Латвія	-4,5	-18,5	14964	10701	10,4	-1,6	-12,64	4,51
Литва	3,0	-18,5	14086	10775	8,46	-0,31	-11,57	1,01
Польща	4,9	0,9	13846	11098	3,3	3,01	-5,48	-2,23
Румунія	7,1	-8,4	9310	7503	6,3	4,3	-12,44	-5,46
Словаччина	6,4	-4,7	11807	8874	13,3	11,0	-6,52	-8,05
Туреччина	0,9	-6,5	10479	8427	4,4	2,0	-5,66	-1,86
Україна	2,1	-14,0	3910	2538	22,34	14,01	-7,2	0,4

Протягом другого та третього кварталу 2009 р. тенденції на ринках капіталу визначалася принципом "ризик перш за все": що більший обсяг позикових коштів має регіональний ринок, який розвивається, що більш ризикованим і циклічним він є, то він кращий. Ринок нерухомості країн Східної Європи (СЄ) продемонстрував найкращі показники, які майже вдвічі перевищили показники інших секторів – зростання становило 218,0 %. Зростання сектору природних ресурсів, а також промислових товарів і послуг становило 101,0 % і 80,0 % відповідно. Однак ті сектори, які мали позитивну динаміку 2008 р. (такі як комунальні послуги та телекомунікації), продемонстрували низькі показники.

Якщо ж розглядати макроекономічні дії урядів країн СЄ з подолання кризи, то передусім варто розглянути уряди Польщі та Словаччини. Так, стратегію радикального скорочення витрат та жорсткої фінансової дисципліни для подолання кризи обрав 2008 р. уряд Польщі. Команда Прем'єр-міністра Дональда Туска поставила перед собою доволі амбітну мету: використувати час кризи для реформування громадських фінансів та якомога швид-

ше увійти в єврозону. На тлі інших країн Східної Європи Польща здавалася "островом стабільності". Коли більшості сусідів торкнулася гостра рецесія, у Польщі зростання економіки стабілізувалося на позначці 0,5 % ВВП, що вважалося успіхом. До того ж польська економіка опирається на міцний фундамент. Попередні уряди встигли здійснити певні реформи бюджетно-податкової системи, хоча це відбувалося поступово й непомітно.

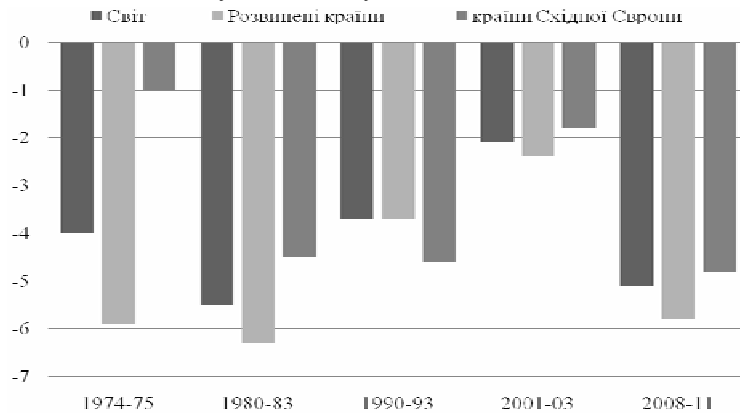

Рис. Кумулятивні втрати країн в умовах світових криз, %, [9]

Однією з проблем країн Східної Європи є залежність від світових економічних циклів, яка значно впливає на динаміку ВВП. У період світових економічних криз (середина 70-х років, початок 80-х, початок 90-х, 2008-2009 рр.) темпи зростання країн Східної Європи також знижувалися, однак, як показує досвід загалом зазнавали менших втрат від кризи, ніж розвинені країни (рис.). Внаслідок кризи 1990-1993 рр. країни Східної Європи постраждали сильніше, ніж розвинені економіки, а щодо сучасної кризи, то очікується падіння виробництва у країн Східної Європи на рівні менше 5 %, за прогнозованих втрат розвинених країн близько 6 %. Побоювання інвесторів щодо ризику дефолту багатьох ринків країн Східної Європи різко зросли після фінансового краху Ісландії, коли інвестиційні фонди практично припинили вкладати гроші в подібні країни. Ринок оцінює ризик дефолту для таких країн, як Україна й Ісландія у 80 % і вище, оскільки банківські системи цих країн зазнають дедалі більшого тиску через кредитну кризу [10].

Література

1. Любченко Н.Л. Економічна стабільність як економічна категорія / Н.Л. Любченко // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук.-техн. праць. – Хмельницький : Вид-во Хмельницького НУ. – 2007. – № 6. – С. 269-272.
2. Штангерт А.М. Антикризове управління підприємством : навч. посібн. / А.М. Штангерт, О.І. Копилок. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 335 с.
3. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємства : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гриню та ін. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2006. – 491 с.
4. Іванюта С.М. Антикризове управління : навч. посібн. / С.М. Іванюта. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 288 с.
5. Kitchin J. Cycles and Trends in Economic Factors / J. Kitchin // Review of Economics and Statistics. – 1923. – № 5 (1). – P. 10-16.

6. Красавина Л.Н. Международный кредит: формы и условия / Л.Н. Красавина, А.Л. Смирнов. – М. : Изд-во ЮНИТИ. 2003. – 327 с.
7. Berglof E. Transition in Crisis? / Erik Berglof // Project Syndicate. – 2009. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.project-syndicate.org/commentary/berglof4/English>. 24.02.2010 p.
8. World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. – International Monetary Fund Press, 2009. – 791 p.
9. Global Economic Slump Challenges Policies / WEO Update. – January 28, 2009. – 6 p.
10. Країни, що розвиваються бояться дефолта. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.novynar.com.ua/>.

Яким О.Б., Боднар І.Р. Влияние мирового финансового кризиса на экономическое развитие стран Восточной Европы

Исследованы проблемы возникновения мирового финансового кризиса в странах Восточной Европы. Вследствие последнего финансового кризиса ожидается падение производства в странах Восточной Европы на уровне менее 5 %. Наиболее удачным выходом из кризиса является политика стран Польши и Словакии.

Ключевые слова: кризис, мировой финансовый кризис, Восточная Европа.

Yakym O.B., Bodnar I.R. Influence of world financial crisis on economic development of countries of East Europe

The problems of the global financial crisis in Eastern Europe are examined in the article. After last financial crisis expected fall in production in Eastern Europe less then 5 %. The most successful policies of exit of the crisis is the policy of Poland and Slovak Republic.

Keywords: crisis, global financial crisis, Eastern Europe.

УДК 336.76

Доц. І.Ф. Ясіновська, канд. екон. наук;
студ. К.В. Ситник – Львівська державна фінансова академія

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто актуальні проблеми інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та економіки країни загалом. Здійснено аналіз тенденцій інвестиційних процесів в Україні. Запропоновано систему заходів, що сприятимуть залученню інвестицій у вітчизняну економіку.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал, суб'єкти господарювання, інвестиції в основний капітал, прями іноземні інвестиції.

Постановка проблеми. Сучасні глобалізаційні процеси, властиві світовій економіці, вимагають від кожної держави пошуку альтернатив та напрямів забезпечення власного економічного зростання. Необхідною передумовою останнього є сформованість інвестиційного та фінансового потенціалу країни.

Вагомим чинником сприяння виходу України на світові ринки, підвищення показників фінансово-господарської діяльності окремих суб'єктів господарювання, економіки регіонів та країни загалом є створення сприятливого інвестиційного клімату. Від інтенсивності та результативності інвестиційних процесів у країні залежить успішний розвиток її економіки. Тому особливої актуальності набувають питання, що пов'язані з дослідженнями умов створення сприятливого інвестиційного клімату, залученням інвестицій та ефективністю їх використання.